

Analyse vraag en aanbod van tandheelkundige zorg, voor de provincies en voor de grootste gemeenten

1 Inleiding

Het is lastig om het aanbod van tandheelkundige zorg goed af te stemmen op de vraag ernaar. De aard en omvang van die vraag is namelijk niet eenvoudig in modellen te vangen. Ontwikkelingen in de mondgezondheid en het tandartsbezoek van de bevolking, de wensen van patiënten, het feit dat meer mensen langer hun eigen tanden en kiezen behouden, zijn van invloed op de zorgvraag.

Ook het zorgaanbod, dat wil zeggen het aantal mondzorgverleners, is aan veranderingen onderhevig. Zo nam in de afgelopen decennia de inzet van mondhygiënist en preventieassistenten bij de directe zorgverlening toe. Maar ook de beroepsgroep van tandartsen verandert. Zo groeit het aandeel vrouwen, van wie bekend is dat zij relatief vaker parttime werken. Verder is er een groot aandeel van oudere tandartsen die in de komende jaren stoppen met hun beroepsuitoefening en is er een onzekere instroom van buitenslands gediplomeerde tandartsen die voor bepaalde of onbepaalde tijd in Nederland aan de slag gaan.

2 Tandartsratio's

In zijn algemeenheid is wel iets te zeggen over de verhouding tussen vraag en aanbod, namelijk aan de hand van de zogenaamde tandartsratio: het aantal inwoners per (werkzame) tandarts. De KNMT maakt hiervan met enige regelmaat een analyse. Voor de omvang van het zorgaanbod wordt daarbij steeds uitgegaan van de 'actieve' beroepsgroep. Hiertoe worden gerekend de geregistreerde tandartsen van 67 jaar of jonger met een werk- of woonadres in Nederland. Voor de omvang van de zorgvraag wordt uitgegaan van het aantal inwoners.

In deze bijdrage staan enkele uitkomsten van de meest recente analyse. De tandartsgegevens zijn van januari 2024 (KNMT-tandartsenadministratie), de bevolkingsgegevens van januari 2023 (CBS). Concreet gaat het dan om 9.596 tandartsen en 17.809.625 inwoners. Dit komt neer op een landelijke tandartsratio van 1.855.

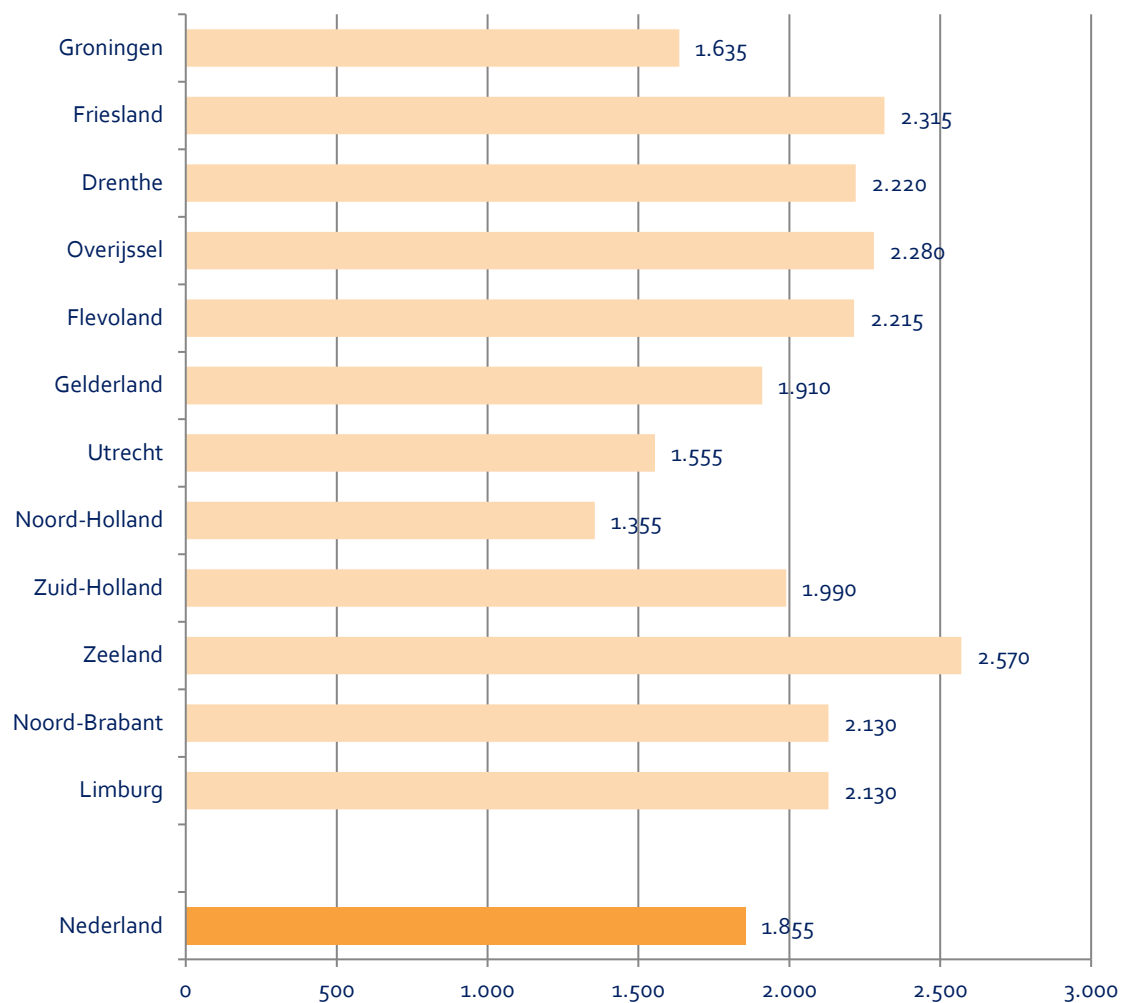
In deze bijdrage wordt daarvan ook een regionaal beeld getoond, aan de hand van de provincies. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de ratio's van de 25 gemeenten met 120.000 inwoners of meer.

3 De provincies en de grote gemeenten

Figuur 1 toont de tandartsratio's van de provincies, met ter vergelijking de landelijke ratio. Provincies met een ratio boven het landelijk gemiddelde zijn Zeeland (2.570), Friesland (2.315), Overijssel (2.280), Drenthe (2.220), Flevoland (2.215), Limburg (2.130), Brabant (2.130), Zuid-Holland (1.990) en Gelderland (1.910). In de overige provincies ligt de ratio onder het landelijk gemiddelde, namelijk in Noord-Holland (1.355), Utrecht (1.555) en Groningen (1.635).

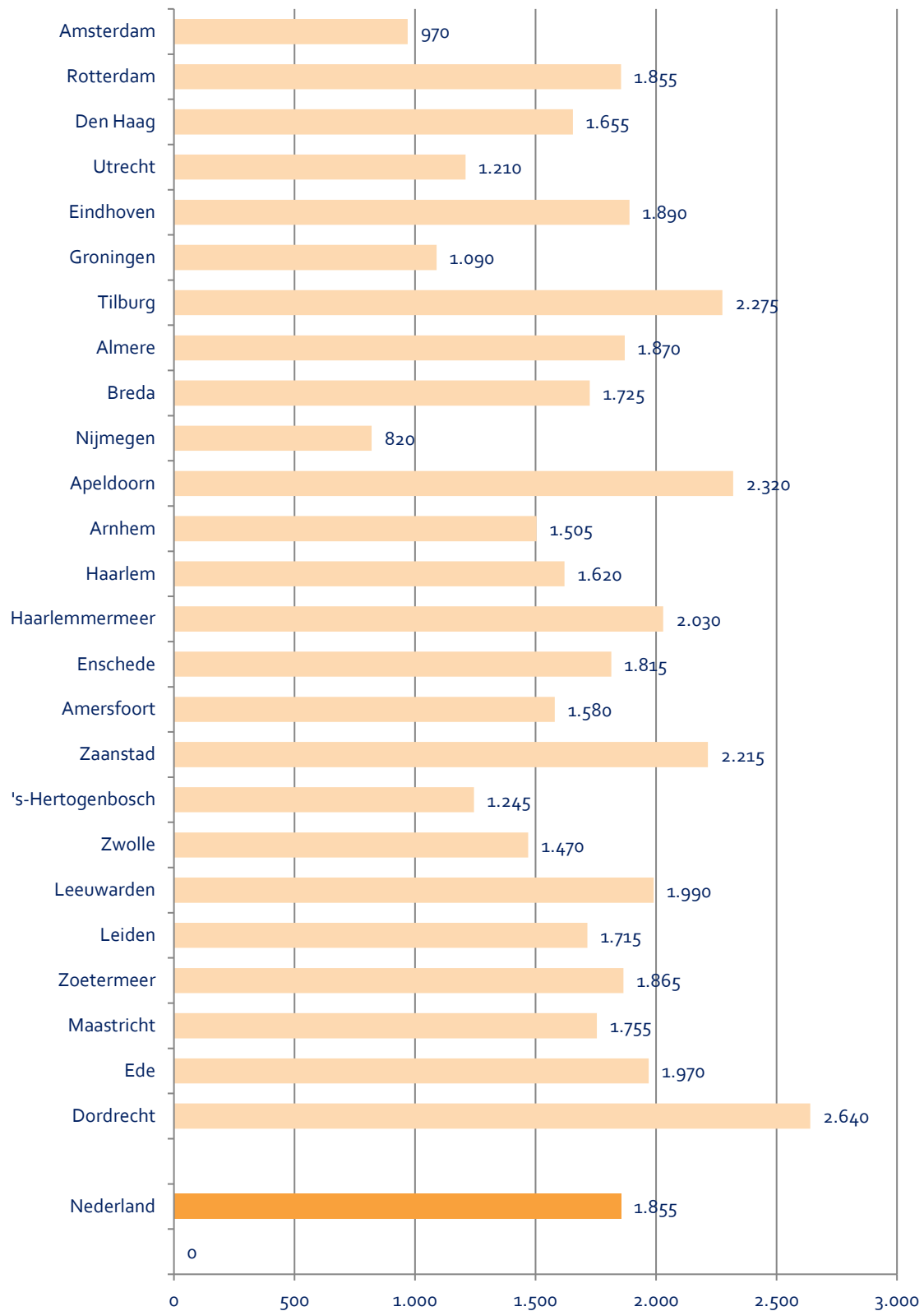
Figuur 2 toont de tandartsratio's van de 25 grootste gemeenten. Gemeenten met een zeer lage tandartsratio, dus de minste inwoners per tandarts, zijn Nijmegen, Amsterdam en Groningen. In deze steden zijn de opleidingsplaatsen van tandartsen gevestigd. Veel afgestudeerde tandartsen blijven daar wonen en werken. Maar ook in Utrecht, 's-Hertogenbosch, Zwolle, Arnhem, Amersfoort en Den Haag is de tandartsratio naar verhouding laag. Daarentegen hebben vooral Dordrecht, Apeldoorn, Tilburg, Zaanstad Leeuwarden en Ede een hoge ratio, dus veel inwoners per tandarts.

Figuur 1 Tandartsratio's van de provincies en van Nederland

Bron: KNMT-tandartsenadministratie januari 2024 / CBS bevolkingsaantallen per viercijferige postcode januari 2023

Figuur 2 Tandartsratio's van de 25 grootste gemeenten en van Nederland

Bron: KNMT-tandartsenadministratie januari 2024 / CBS bevolkingsaantallen per viercijferige postcode januari 2023

Analyse aanbod en vraag tandheelkundige zorg 2024

In de KNMT-tandartsenadministratie worden alle in Nederland geregistreerde tandartsen opgenomen (leden en niet-leden), voor zover ze bij de beroepsorganisatie bekend zijn. Dit gebeurt aan de hand van lidmaatschapsgegevens, afstudeergegevens van de drie opleidingen in Nederland en via registratiegegevens van Vektis. Hiermee is het KNMT-bestand min of meer 'compleet'.

Voor de analyse wordt ervan uit gegaan dat alle geregistreerde tandartsen van 67 jaar of jonger met een bekend praktijk- of woonadres in Nederland in principe beschikbaar zijn voor de tandheelkundige zorgverlening. Zij worden op basis van de viercijferige postcode van hun (eerste) praktijk- of woonadres dat beschikbaar is in de tandartsenadministratie ingedeeld naar provincie en naar gemeente.

De bevolkingsgegevens zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Meer in het bijzonder betreft dat een bestand met enkele demografische gegevens van elk van de ruim 4.000 viercijferige postcodegebieden in Nederland, waaronder het bevolkingsaantal naar sekse en leeftijdsgroepen (afgerond op vijftallen).

Op basis van het tandartsenbestand en het CBS-bevolkingsbestand zijn geaggregeerde bestanden gemaakt van de provincies en van alle 345 gemeenten (per januari 2023).

Voor nadere informatie over deze analyse kunt u contact opnemen met Brigitte van Dam (b.van.dam@knmt.nl) of Joost den Boer (j.boer@knmt.nl), KNMT Onderzoek & Informatie.

© 2024 KNMT

Alle rechten voorbehouden. Alle auteursrechten ten aanzien van dit document berusten bij de KNMT.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNMT.

Hoewel aan de totstandkoming van dit document de uiterste zorg is besteed, kan de KNMT niet instaan voor eventuele (druk)fouten en onvolledigheden en aanvaardt de KNMT deswege geen aansprakelijkheid.